

**UNIWERSYTET
WSB MERITO
TORUŃ**

Toruń, 13.05.2024r.

**Dr hab. Monika Choderek, Prof. Uniwersytetu WSB Merito
Instytut Zarządzania
Wydział Finansów i Zarządzania
Uniwersytet WSB Merito w Toruniu**

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Renaty Stefaniuk pt. „Wpływ rad nadzorczych na efektywność ładu korporacyjnego na przykładzie polskich spółek Skarbu Państwa” napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Aleksandry Laskowskiej - Rutkowskiej oraz promotora pomocniczego dr. hab. Leszka Bohdanowicza na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego

1. Formalne i prawne podstawy wykonania recenzji

Formalną podstawę napisania niniejszej recenzji stanowi pismo Przewodniczącej Komisji Uniwersytetu Łódzkiego ds. stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości Prof. dr hab. Ewy Walińskiej, z dnia 07.03.2024 r., informujące o powierzeniu mi przez Komisję Uniwersytetu Łódzkiego ds. stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości roli recenzenta.

Podstawą prawną dla prowadzonego postępowania jest art. 187 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 20 lipca 2018r. (Dz.U. 2018, Nr 65, poz. 1668), w myśl którego: „rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej”, a „przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne”.

Mając na uwadze wymagania ustawowe stawiane rozprawom doktorskim, przy ocenie dysertacji mgr Renaty Stefaniuk uwzględniono następujące kryteria:

- dla oceny ogólnej wiedzy teoretycznej Doktorantki: znaczenie poruszanej w rozprawie problematyki, jakość dokonanego przeglądu literatury zagadnienia (obszerność, szczegółowość, aktualność, systematyzacja, krytyka/dyskusja) i płynące z niego wnioski, trafność dostrzeżonych luk i problemów badawczych oraz konstrukcji struktury rozprawy;
- dla oceny umiejętności Doktorantki w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy naukowej: poprawność w sformułowaniu celów oraz problemu badawczego, procedury oraz metodyki badawczej, czytelności opisu wyników badań, jakości warsztatu badawczego;

- dla oceny oryginalności rozwiązania problemu naukowego oraz zastosowania wyników własnych badań naukowych: unikalność autorskiego sposobu rozwiązania problemu badawczego, przydatność dla akademików i praktyków gospodarczych wniosków i rekomendacji z przedstawionych badań (trafność, szczegółowość, aktualność).

2. Ocena ogólnej wiedzy

Koncepcja rozprawy doktorskiej mgr Renaty Stefaniuk odwołuje się do ważnego na gruncie teorii, a szczególnie praktyki zarządzania, zagadnienia efektywności ładu korporacyjnego w polskich spółkach Skarbu Państwa oraz znaczenia rad nadzorczych w tym zagadnieniu. Działalność spółek z udziałem Skarbu Państwa jest bardzo istotna, ponieważ cel ich działalności jest szerszy niż podstawa ekonomiczna. Wiąże się z realizacją interesu publicznego, który jest utożsamiany z pojęciem dobra wspólnego. W Polsce spółki z udziałem Skarbu Państwa dość wyraźnie eksponują i zaznaczają swoją działalność w ten sposób, że są one przedmiotem obrotu na rynku publicznym, odpowiadając za znaczną część kapitalizacji polskiego rynku kapitałowego. Odgrywają one strategiczną rolę w rozwoju gospodarki i konkurencyjności kraju. Stąd mechanizmy zwiększające kontrolę nad działalnością przedsiębiorstw odgrywają istotną rolę w systemie nadzoru korporacyjnego a efektywność ich ładów korporacyjnych jest szczególnie istotna. Ma ona bezpośredni wpływ na ich rentowność, zrównoważony rozwój oraz zaufanie zarówno inwestorów, jak i pozostałych interesariuszy.

Tematykę podjętą w pracy należy w związku z powyższym uznać za trafnie dobraną, ważną i bardzo aktualną. Jej dobór świadczy o dużej wiedzy i dobrym rozeznaniu Doktorantki w aktualnych problemach nauk o zarządzaniu i jakości. Należy podkreślić oryginalność podjętego problemu badawczego, bowiem Doktorantka dostrzegła brak jednoznacznej interpretacji zagadnienia ładu korporacyjnego, które w Polsce funkcjonuje od trzydziestu lat. Tłumaczy zjawisko z wykorzystaniem teorii agencji, teorii nieobecnej własności jak również innych teorii w kontekście organizacji i działania firmy, szczególnie z uwzględnieniem tych, które są związane z prawami własności i zarządzaniem nimi w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami i zapewnienia ich efektywności. Na podstawie krytycznego przeglądu literatury Doktorantka stwierdza, iż kompetencje rad nadzorczych mogą mieć wpływ na kreowanie efektywnego zarządzania spółkami Skarbu Państwa, pod warunkiem, że korzystają one z przypisanych im praw i obowiązków w trakcie realizacji swoich funkcji. Stwierdza, że w literaturze nie wskazuje się przyczyn niewykorzystania kompetencji ani sposobów poprawy realizacji zadań rad nadzorczych, które mogłyby wspomóc zarząd w tworzeniu poprawnie funkcjonującego ładu korporacyjnego. Doktorantka stwierdza, iż wyraźnie brakuje opracowań naukowych na temat wpływu nadzoru na równoważenie interesów i relacji organów spółki. Autorce dysertacji nie udało się dotrzeć do badań poświęconych wpływowi kompetencji rad nadzorczych na kształtowanie efektywnego ładu korporacyjnego. W obszarze samych kompetencji rad nadzorczych i ich efektywnego działania lub kształtowania efektywnego ładu korporacyjnego zakres badań jest również niewielki. Świadczy to o istniejącej w teorii i praktyce luce badawczej. Zatem podjęty w dysertacji temat wpisuje się w tę lukę. Zaproponowane przez Doktorantkę, w oparciu o przeprowadzony szeroki, autorski przegląd literatury przedmiotu holistyczne podejście do zagadnienia, ma szansę znacznie zminimalizować zidentyfikowaną lukę zarówno na gruncie teoretycznym jak również empirycznym.

W dysertacji wykorzystano 337 trafnie dobranych pozycji literaturowych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Wykorzystane pozycje odpowiadają podstawowym standardom w zakresie selekcji

źródeł, a sposób ich wykorzystania jest satysfakcjonujący. Poddając szczegółowej analizie wykorzystane pozycje literaturowe można stwierdzić, iż pozycji polskojęzycznych wykorzystano 169, aktów prawnych polskojęzycznych 15, pozycji zagranicznych 109, pozycji zagranicznych określonych mianem „inne” 20. W źródłach internetowych mieszczą się 24 pozycje, które odnoszą się do omawianej w dysertacji problematyki (dużo łatwiej byłoby przytoczyć tę statystykę, gdyby Autorka ponumerowała źródła bibliograficzne). Można zauważyć, iż źródła polskojęzyczne przeważają nad źródłami anglojęzycznymi, co może prowadzić do wątpliwości poziomu analizy literatury światowej. Jednakże trzeba pamiętać, iż tematyka dysertacji oparta jest istotnie o uwarunkowania krajowe w tym, gospodarcze, polityczne i prawne, stąd potrzeba odniesienia się przede wszystkim do opracowań krajowych. Wykorzystana w dysertacji literatura odzwierciedla aktualny stan wiedzy w przedmiocie pracy i odpowiada standardom światowym zarówno w zakresie selekcji, wykorzystania, jak i przejrzystości wywodu. W kwestii tej można również wychwycić pewne uchybienia tak jak np. brak pełnej charakterystyki przypisu (Bozkurt T, pozycja bibliograficzna 38), wykorzystywanie Wikipedii jako źródła wiedzy (np. przypis 419 i 420), czy określanie źródła w części teoretycznej (pod rysunkami, wykresami czy tabelami) jako opracowanie własne (co nie jest zgodne z prawdą, z uwagi na fakt, iż przytoczone opracowania zostały stworzone przez Autorkę na podstawie konkretnych pozycji literaturowych, do których należałoby się odnieść). Być może jest to kwestią braku uważności, lub założenia, iż jeśli o pewnych kwestiach pisało się wcześniej to nie trzeba pokazywać ponownie tego samego źródła.

Jednakże wymienione błędy nie umniejszają ogólnej pozytywnej oceny tej części dysertacji i można stwierdzić, iż bibliografia stanowi solidne zaplecze teoretyczne, adekwatne dla poziomu rozprawy doktorskiej z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości i odzwierciedla aktualny stan wiedzy w przedmiocie rozprawy. Umożliwia również poprawnie zaplanować proces badawczy (jego etapy, metody i narzędzia) ukierunkowany na określenie powiązań pomiędzy rolą rad nadzorczych a efektywnością ładu korporacyjnego w spółkach Skarbu Państwa, określenie błędów popełnianych przez rady nadzorcze oraz wskazanie działań, które mogą przyczynić się do poprawy pracy rad nadzorczych.

Proces ten ma swoje odzwierciedlenie w określonej strukturze dysertacji. Praca składa się z czterech rozdziałów, wstępu, zakończenia, bibliografii, aktów prawnych i tzw. innych pozycji, spisu rysunków, tabel oraz załącznika prezentującego kwestionariusz ankiety. Praca mieści się na 303 stronach i została napisana w języku polskim.

W pracy można wyodrębnić część teoretyczną, metodyczną oraz empiryczną. Do części teoretycznej należą rozdziały 1, 2 oraz 3, część metodyczna została połączona z częścią empiryczną i zawarta w rozdziale 4. Może się wydawać, że układ pracy nie jest symetryczny (część teoretyczna dominuje nad częścią empiryczną). Jednakże biorąc pod uwagę liczebność stron poszczególnych części można stwierdzić, że są one proporcjonalne, tzn. porównywalne liczebnie. Część teoretyczna to 118 stron, natomiast część metodyczna wraz z częścią empiryczną to 133 strony. Treść rozprawy przygotowano w sposób wyczerpujący, poprawny merytorycznie oraz uporządkowany. Zaproponowana struktura i objętość pracy odpowiada standardom przyjętym dla rozpraw doktorskich w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Zasadniczo układ pracy jest przejrzysty i logiczny. Stąd strukturę i poziom recenzowanej pracy oceniam pozytywnie. Od strony formalnej rozprawa również przygotowana jest prawidłowo. Wszystko powyższe pozwala mi stwierdzić, że rozprawa doktorska prezentuje wysoką, ogólną wiedzę Doktorantki, adekwatną dla osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, a więc spełniony jest pierwszy z wymienionych na wstępie warunków.

3. Ocena umiejętności w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

Cele pracy (główny i szczegółowe), problem badawczy oraz hipotezę Doktorantka przedstawiła we wstępie do pracy oraz punkcie 4.1 rozdziału czwartego. Cel główny pracy został określony jako „określenie roli rad nadzorczych w procesie kreowania efektywnego ładu korporacyjnego spółek Skarbu Państwa”. Konkretnie Autorka dysertacji założyła skupienie się na „analizie i określeniu wpływu kompetencji rad nadzorczych na ten proces”. Odnosząc się do głównego celu można stwierdzić, iż w swej pierwotnej postaci cel główny został sformułowany prawidłowo. Jest to bardzo ambitny cel i bardzo wymagający z uwagi na trud operacjonalizacji pojęcia „efektywny ład korporacyjny”. Samo słowo efektywność jest ryzykowne z uwagi na fakt, iż zawiera w sobie wiele miar, które należałoby oceniać w sposób zintegrowany (skuteczność, sprawność, ekonomiczność...). Wyzwaniem w mojej opinii staje się operacjonalizacja pojęcia „efektywny ład korporacyjny” i tu pojawia się pewien niedosyt (o czym w dalszej części recenzji). Poglębione wyjaśnienie celu głównego Autorki nie jest trafione, ponieważ analiza nie jest celem tylko drogą prowadzącą do celu, czyli na podstawie działań analitycznych można oceniać znaczenie czegoś, w tym przypadku kompetencji rad nadzorczych. Dla realizacji celu głównego zostało sformułowanych siedem celów szczegółowych. Ich sformułowanie jest poprawne.

Autorka pracy sformułowała również problem badawczy o następującej treści „zbadanie powiązań między rolą rad nadzorczych a efektywnością ładu korporacyjnego w spółkach Skarbu Państwa”. Należałoby skorygować w sformułowanym problemie słowo „zbadanie” na „określenie”. Nie przeprowadza się badania dla badania. Poza tym opracowania naukowe ukazują, iż „problem badawczy to w rezultacie stan naszej niewiedzy w obrębie danej wiedzy”. Niewiedza ta musi mieć charakter obiektywny. Formułując problem badawczy należy pokazać, dlaczego na takie pytanie badasz szuka odpowiedzi. Wprawdzie Autorka w części teoretycznej ukazuje brak opracowań w kwestiach znaczenia rad nadzorczych, pomiaru tego znaczenia czy pomiaru efektywności ładu korporacyjnego. Jednakże czytając opracowanie ma się wrażenie rozproszenia treści, które pozwalają wysnuć taki problem. Autorka powinna wspomnieć skąd i dlaczego wyprowadziła konkretny problem badawczy.

W dysertacji pojawia się również sformułowana hipoteza badawcza, która brzmi „większa aktywna rola rad nadzorczych przekłada się na wyższą efektywność ładu korporacyjnego w spółkach Skarbu Państwa”. Tu pojawia się pytanie, co jest źródłem tak sformułowanej hipotezy? Jakie publikacje, opracowania pozwalają wysnuć taką hipotezę? W pracy powinien pojawić się logiczny wywód pozwalający na jej sformułowanie. Odczuwa się pewien niedosyt w zakresie podstaw teoretycznych dotyczących sformułowania hipotezy.

Nasuwa się również pytanie o spójność sformułowanych celów szczegółowych z postawionym pytaniem badawczym. Czy określenie powiązań pomiędzy rolą rad nadzorczych a efektywnością ładu korporacyjnego w spółkach Skarbu Państwa jest tożsame z określeniem wpływu gremium nadzorczego na kształtowanie efektywnego zarządzania spółkami, równoważenie relacji organów spółek Skarbu Państwa oraz równoważenie interesów organów spółek Skarbu Państwa? Te stwierdzenia wynikają z postawionych celów szczegółowych. Pojęcie wpływu wskazuje na konkretny kierunek relacji natomiast określenie powiązań tych relacji nie kierunkuje. Chciałabym, aby Doktorantka do tego odniosła się podczas obrony.

Aby osiągnąć zamierzony cel pracy doktorskiej i uzyskać odpowiedź na postawiony problem badawczy oraz zweryfikować hipotezę badawczą Doktorantka wykorzystwała zarówno wtórne jak i pierwotne źródła danych. Dla pozyskania danych pierwotnych zaprojektowała wieloetapowy proces badawczy, w którym wykorzystwała zarówno jakościowe jak i ilościowe metody badawcze. W pierwszym etapie Autorka przeprowadziła analizę piśmiennictwa, w oparciu o którą sformułowała problem badawczy i jak domniemując postawiła hipotezę badawczą. W drugim etapie postępowania badawczego dokonała doboru metod badawczych i przeprowadziła oparte o triangulację metod badawczych, autorskie badania empiryczne. Badania zasadnicze poprzedzono badaniami pilotażowymi, które są integralną częścią całego procesu badawczego. Pozwoliły sprawdzić poprawność oraz adekwatność opracowanych pytań i dostosować ich sformułowanie do zasadniczej próby badawczej czyli członków rad nadzorczych i zarządów spółek Skarbu Państwa.

Eksploracje ilościowe w formie ankiet wykonano dwa razy. Przed badaniem właściwym przeprowadzono eksploracyjne badanie na próbie celowej na potrzeby określenia czynników i zmiennych, które posłużyły do analizy w badaniu właściwym. Badanie to przeprowadzono na początku roku 2021 (100 obserwacji). W drugim badaniu udział wzięło 311 osób, 238 z gremium nadzorczego i 121 członków organu wykonawczo-zarządzającego. Etap drugi obejmował dobór próby reprezentatywnej, zmiennych do modelu, danych dla polskiego rynku kapitałowego spółek Skarbu Państwa, jak również sposób badania. Ustalono zmienną niezależną „kompetencje rad nadzorczych” i zależną „efektywny ład korporacyjny”. Opracowanie kwestionariusza dotyczącego kompetencji rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa poprzedzono badaniem pilotażowym z kilkoma przedstawicielami każdej grupy badanej próby reprezentatywnej, co pozwoliło na weryfikację jej trafności i rzetelności. Dowodzi to dużej staranności Doktorantki w przeprowadzeniu rzetelnych badań empirycznych. Kwestionariusz ankiety został rozesłany różnymi kanałami komunikacyjnymi. Wykorzystano tradycyjny kwestionariusz przekazywany respondentom osobiście podczas spotkań z nimi, kwestionariusz ankiety internetowej z linkiem wysłanym do wybranej grupy badanych (CAPI) oraz kwestionariusz ankiety wysłany drogą e-mailową. Kolejny etap obejmował zebranie wypełnionych kwestionariuszy ankietowych i opracowanie wyników, które zobrazowały potrzebę bardziej skrupulatnego zbadania omawianego zagadnienia w ramach indywidualnych wywiadów. Doktorantka zaprezentowała na rysunku 4.2. model teoretyczny realizacji badań empirycznych, w którym pokazuje że etap drugi to ustalenie problemu, celu oraz hipotezy. Natomiast w opisie rysunku 4.2 Doktorantka wskazuje, iż model ten stanowił bazę do skomponowania hipotezy rozprawy doktorskiej (str.137). Nie jest to spójne i bardzo proszę o wyjaśnienie zależności zaprezentowanych na rysunku z opisem pod rysunkiem.

Do badania zależności między zmiennymi zastosowano test chi-kwadrat Pearsona, który porównuje obserwowane częstości z teoretycznymi oczekiwaniami częstości w celu określenia, czy istnieje istotna statystycznie zależność między zmiennymi określonymi w badaniu. Model badający wartość testu chi-kwadrat Pearsona jest wykorzystywany w kontekście analizy tabeli kontyngencji, a wartość testu pozwala na domniemanie zależności. Czyli im większa wartość testu, tym większe prawdopodobieństwo, że istnieje zależność między zmiennymi, pamiętając, że wyniki testu nie implikują związku przyczynowego, a jedynie związki statystyczne między zmiennymi.

Przedstawiona logika procesu badawczego nie budzi kategoriycznych zastrzeżeń i oceniam go pozytywnie. Doktoranta sprawnie operuje literaturą przedmiotu. Teoretyczna część rozprawy to ciekawe studia literaturowe, które pozwoliły Doktorantce stworzyć teoretyczne tło dla problemu badawczego, który w dalszej kolejności poddany został analizie empirycznej (rozdział 1,2,3). W części empirycznej

Doktorantka zaprezentowała metodykę badania oraz wyniki badań własnych, jak również wyciągnęła wnioski, co pozwoliło na realizację celu głównego i celów szczegółowych rozprawy doktorskiej. Jak to Doktorantka stwierdziła – zastosowane metody przyczyniły się do kompleksowego ujęcia podjętego problemu badawczego. Jednakże pewne kwestie opisanego procesu badawczego budzą niedosyt i moje wątpliwości. Pierwszą z nich jest operacjonalizacja zmiennych. Czytając pracę ma się wrażenie, że Doktorantka operuje pewnymi pojęciami zamiennie (efektywność zarządzania spółkami a efektywność ładu korporacyjnego). Są to odmienne pojęcia i nawet jeżeli Doktorantka używa ich zamiennie nie wyjaśnia klarownie pojęcia efektywności zarządzania. Dla przejrzystości badania należałoby dokonać klarownej operacjonalizacji kompetencji rad nadzorczych oraz operacjonalizacji efektywnego ładu korporacyjnego. Dla tego procesu istotny jest rozdział trzeci, w którym Autorka wskazuje jakie kompetencje są szczególnie ważne dla rad nadzorczych oraz analizuje podejścia do pojęcia „efektywny ład korporacyjny”. Można domniemywać, że do ważnych kompetencji rad nadzorczych zaliczyła kompetencje pozwalające sprawować członkom rad konkretne funkcje takie jak: kadrowe, motywacyjno-doradcze, strategiczne. Można również domniemywać z opisu celów szczegółowych, że Autorka rozłożyła pojęcie efektywnego ładu korporacyjnego na: efektywne zarządzanie spółkami Skarbu Państwa, równoważenie relacji organów spółek Skarbu Państwa oraz równoważenie interesów organów spółek Skarbu Państwa. W rozdziale trzecim bardzo ciekawie Doktorantka pokazuje różne ujęcia, podejścia do wyjściowych pojęć, jednakże zabrakło moim zdaniem klarownego podsumowania i enumeracji, co w ramach pracy doktorskiej na potrzeby realizacji jej celu zawierają pojęcia w ramach zmiennej niezależnej i zmiennej zależnej. W takich kwestiach nie powinno być niedomówień.

Druga kwestia to potwierdzenie istotności wpływu wybranych zmiennych na rozpatrywane zagadnienie (str. 141). Zastosowane przez Doktorantkę miary statystyczne jak wcześniej Autorka sama zauważyła pozwalają określić czy między zmiennymi występują zależności. I te zależności zostały ukazane. Nie pokazują jednak i nie pozwalają na określenie wpływu zmiennej na zmienną. Wpływ ukazują miary regresji, które pozwalają oceniać kierunek i siłę oddziaływania zmiennych. W prezentowanych analizach takie miary nie zostały zastosowane, w związku z tym należałoby wyeliminować słowo „wpływ” z celów pracy. Owy wpływ Autorka starała się również wykazać realizując badania jakościowe (wywiady pogłębione). Tak prezentowany jest również cel tych badań. Jednakże znów na podstawie opinii dwunastu respondentów można domniemywać tylko o znaczeniu (roli) członków rad nadzorczych/ich kompetencji dla efektywnego ładu korporacyjnego, mimo iż Autorka o ten wpływ pytała. Wnioskowanie na podstawie opinii małej, wybranej grupy osób w takich sytuacjach musi być bardzo ostrożne. Tu nasuwa się również pytanie o liczebność grupy osób w wywiadzie pogłębionym. Z czego wynika liczba dwunastu przeprowadzonych wywiadów pogłębionych?

Podsumowując proces badawczy, można stwierdzić, iż pomimo pewnych uwag, wydaje się poprawny, prowadzący do realizacji założonego celu i odpowiedzi na problem badawczy. Z jednej strony nasuwa się wniosek, iż realizacja tak ambitnego celu wymagałaby ujęcia modelowego i zastosowania zaawansowanych miar statystycznych. Z drugiej strony Autorka pokazuje, że podchodzi do prezentowanych zagadnień z różnych punktów widzenia, stara się poprzez wieloetapowy proces badawczy potwierdzać domniemane wnioski, co zasługuje na pozytywną ocenę i pokazuje również umiejętność poszukiwania różnych dróg realizacji celu. Doktorantka jest na początku swojej drogi naukowej, kształtując i rozwijając swój warsztat naukowy. Dlatego też wskazane braki metodyczne nie zmniejszają wartości poznawczej prezentowanych wyników badań. Są one bardzo ciekawe i wartościowe. Odnoszą się one do sformułowanych celów i problemu badawczego. Zaprezentowane w rozdziale

empirycznym wyniki pozwalają stwierdzić, iż cel dysertacji został zrealizowany. Ponadto, przedstawione przez Panią mgr Renatę Stefaniuk rozważania i wnioski posiadają walory poznawcze oraz aplikacyjne. Doktorantka również wspiera sprawnie swe opracowanie autorskimi zestawieniami w formie tabel (6), rysunków (76) oraz załącznika, które podnoszą czytelność przeprowadzonych wywodów.

Generalnie, zarówno przyjęta procedura badawcza, jak i metodyka są adekwatne dla tematu rozprawy, problemu badawczego oraz przyjętych celów. Badania zarówno teoretyczne, jak i empiryczne zaplanowano i przeprowadzono poprawnie. Zebrane wyniki opisano czytelnie, a oparte na nich wnioski nie budzą większych zastrzeżeń. Dlatego też, mimo pewnych uwag, moja ostateczna ocena tego obszaru jest pozytywna.

Wszystko powyższe pozwala stwierdzić, iż rozprawa doktorska wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę, adekwatną dla osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości, a więc spełniony jest drugi z wymienionych na wstępie warunków.

4. Ocena oryginalności rozwiązania problemu naukowego oraz zastosowania wyników badań naukowych

Doktorantka w sposób czytelny rozwiązała postawiony na wstępie dysertacji oryginalny, ambitny problem badawczy. Przeprowadzone w dysertacji prace umożliwiły Jej realizację sformułowanych celów pracy oraz odpowiedź na postawiony problem badawczy. Doktorantka w sposób czytelny i poprawny skonstruowała proces badawczy, dobrała metody i narzędzia badawcze i na podstawie zebranego materiału wyciągnęła prawidłowe wnioski. Na podkreślenie zasługuje fakt, że używając miar, które nie pozwalają w sposób bezpośredni określić wpływu zmiennych, Doktorantka wnioskuje w sposób ostrożny, używając bezpiecznych sformułowań np. „...może świadczyć”, „...może przyczynić się” (np. str. 168, 212). Jest to prawidłowe i świadczy o odpowiedniej świadomości badawczej Doktorantki. Uzyskany materiał badawczy został również odpowiednio zwizualizowany, co znacząco podnosi odbiór przekazywanych informacji. Wnioski z badań mają wartość poznawczą i aplikacyjną. Doktorantka wykazała się umiejętnością zbierania danych, umiejętnością doboru warsztatu badawczego, oraz dobrym warsztatem redakcyjnym.

Jednocześnie w mojej opinii, zaproponowane przez mgr Renatę Stefaniuk autorskie rozwiązanie określenia roli rad nadzorczych w kreowaniu efektywnego ładu korporacyjnego spółek Skarbu Państwa (określenie znaczenia gremium nadzorczego w efektywnym zarządzaniu spółkami Skarbu Państwa, ich wpływu na równowagę relacji oraz interesów organów spółek Skarbu Państwa, wskazanie najczęstszych błędów popełnianych przez rady nadzorcze oraz określenie działań, które mogą przyczynić się do poprawy pracy rad nadzorczych), a także praktyczne rekomendacje dla funkcjonujących w Polsce spółek Skarbu Państwa stanowią nowatorski, a przy tym wartościowy wkład w rozwój nauk o zarządzaniu i jakości.

Przedstawione argumenty pozwalają mi stwierdzić, że rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników badań naukowych w sferze gospodarczej i społecznej adekwatne do wymagań stawianych osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości, a więc spełniony jest trzeci z wymienionych na wstępie warunków.

 7